

عنوان مقاله:

نقد درونمایه شکست روشنفکر در شعر معاصر فارسی بر مبنای نظریه فوکو

محل انتشار:

کنگره بین المللی زبان و ادبیات (سال: 1395)

تعداد صفحات اصل مقاله: 16

نویسندگان:

جلیل شاکری - استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه ولیعصر رفسنجان

سعید حاتمی - استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه ولیعصر رفسنجان

محمدحسین فرزاد - کارشناس ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه ولی عصر رفسنجان

خلاصه مقاله:

با بررسی شعر معاصر فارسی در فاصله سالهای پس از کودتای 22 مرداد 32 تا انقلاب اسلامی، میتوان درونمایه مشترکی را در شعر شاعران برجسته این دوره تشخیص داد. این درونمایه که در پژوهش حاضر، درونمایه شکست روشنفکر نامیده شده است به مناسبات و روابط یکسویه روشنفکر با جامعه و تلاش نافرجام و منجر به ناامیدی او در این دوره زمانی اشاره دارد. یکی از متفکرانی که در نیمه دوم قرن بیستم با نگاهی انتقادی به بررسی مقوله روشنفکری و طرز تلقی سنتی از اینپدیده پرداخته، میشل فوکو فیلسوف و جامعهشناس شهیر فرانسوی است. اهمیت پژوهش حاضر، نوعی آسیب شناسی و نقد تفکر رایج در شعر و ادبیات فارسی سالهای پیش از انقلاب اسلامی است؛ به بیان دیگر، نقد نوعی جهانبینی است که به شکل محتوایی فراگیر در شعر مهمترین شاعران این دوره نمود یافته است. در این مقاله با روش توصیفی- تحلیلی، چهار شعر با درونمایه مشترک شکست روشنفکر از اخوان، شاملو، سپهری و فروغ فرخزاد بر مبنای دیدگاه فوکو، مورد بررسی و تحلیل تطبیقی قرار گرفته است. نتایج پژوهش حاکی از آن است که مولفهایی چون ویژگی پیامبرگونه راوی یا سوژه، عدم آگاهی و غفلت مخاطب از مسایل اجتماعی، انکار راوی یا سوژه از سوی مخاطب، تلاش راوی یا سوژه برای برقراریارتباط با مخاطب و در نهایت ناامیدی و یاس سوژه یا راوی، از مهمترین مولفههای مشترک درونمایه شکست روشنفکر در شعر و ادبیات دهه سی تا دهه پنجاه محسوب میشود.

کلمات کلیدی:

نقد جامعهشناختی، شعر معاصر، اخوان، شاملو، سپهری

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/582215>

